

BSD

Wartime Gittin

From the Dayan's Desk #129

R. Yona Reiss

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ט עמוד א1

אלא הכי קאמר: אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים, וקינני וסתירה - אפילו בעד אחד נמי, ופתח פתוח - כשני עדים דמי; וכי תימא, מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה? התם אונס הוה. ואיבעית אימא, כי הא דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד - גט כריתות כותב לאשתו, דכתיב: ואת אחיך תפקד לשלום ואת ערובתם תקח; מאי ואת ערובתם תקח? תני רב יוסף: דברים המעורבין בינו לבינה.

רש"י מסכת כתובות דף ט עמוד ב2

גט כריתות כותב לאשתו - שאם ימות במלחמה יהא גט מיום כתיבתו והרי מת אוריה במלחמה. דכתיב - במלחמת שאול ואת אחיך כו' ודוד למד מישי אביו להנהיג שאף היוצאין למלחמותיו עושין כן.

תוספות מסכת כתובות דף ט עמוד ב ד"ה כל היוצא3

כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו - פי' בקונטרס שאם ימות במלחמה יהא גט משעת כתיבתו וקשה לר"ת דא"כ מאי כל היוצא אם לא מהני אלא למי שאין לו בנים ויש לו יבם ועוד דתנן במי שאחזו (גיטין עג. ושם) מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריה וקאי אמאי דקתני לעיל מינה הרי זה גיטך מהיום אם מתי וכן משמע בתוספתא אלמא אף על גב דאמר מהיום הויה אשת איש גמורה כדמפרש בגמרא באומר מעת שאני בעולם פירוש דהאי דאמר מהיום לא שיחול מיד אלא דעתו שיחול שעה אחת קודם מיתתו דהיינו מעת שהוא בעולם ולא אמר מהיום אלא למעוטי לאחר מיתה כלומר מאותו יום שאני בעולם יהא גט ומיהו יש לחלק בין מהיום לפירוש בהדיא שיחול משעת כתיבה דע"כ משעת כתיבה קאמר שיהא גט ועוד נראה דאפי' אמר מהיום יש ליישב פי' הקונטרס דלאו דוקא פירש שאם ימות במלחמה אלא היו מתנים אם לא יחזור מן המלחמה ואגב ריהטיה נקט בקונטרס אם ימות דסתם מי שאינו חוזר מן המלחמה אינו חוזר לפי שמת אלא ה"ה אם נשבה והשתא מהיום דהכא אין שייך לומר מעת שאני בעולם כהוא דמי שאחזו אלא מהיום מיום כתיבה קאמר.

ואם תאמר והרי חזר אוריה ונתבטל הגט ויש לומר שהיה מתנה אם לא יחזור בסוף המלחמה והרי לא חזר לבסוף וניחא לפירוש זה הא דאמרין בפרק הזהב (ב"מ נט. ושם) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבריו ברבים ומפיק ליה מהאי מעשה דבת שבע דספק אשת איש הואי דדלמא יחזור מן המלחמה ור"ת מפרש כותב גט כריתות לגמרי בלא שום תנאי ולפי' קשה אמאי קרי לה ספק אשת איש הא הואי גרושה ואר"ת דקרי לה ספק אשת איש לפי שהיו מגרשין בצינעא שלא יהא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקדשם ולפי' הקונטרס קשה קצת איך בא עליה למה לא היה ירא שמא יחזור.

תוספות מסכת גיטין דף עד עמוד א ד"ה אמר רבה4

אבל קשה דאפילו לפירוש הקונט' דהכא דבמהיום אם מתי הויה מגורשת לאלתר משעת נתינה מ"מ קשה דהא אילו לא נהרג אוריה היתה בת שבע אשת איש ועוד קשה דאם לא היה נותן גט אלא על תנאי אם ימות א"כ מאי כל היוצא הלא לא היה צריך תנאי זה אלא למי שאין לו בנים ויש לו אח ומיהו זה י"ל דלאו

דווקא נקט אם ימות אלא כלומר אם לא יבא בסוף המלחמה ומשום עיגונא ונראה לר"ת שהיו כותבין גט גמור בלא שום תנאי בצינעא וכשהיה חוזר מן המלחמה היה כונסה והיתה בת שבע פנויה והא דאמרי' בהזהב (ב"מ דף נט.) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא ילבין פני חבריו ברבים מנא לן מדוד קרי לה ספק אשת איש אף על גב שהיתה פנויה גמורה לפי שגרשה בצינעא ולא היה ידוע לעולם אם היא מגורשת אם לאו.

1240-1298. מרדכי מסכת גיטין פרק מי שאחזו רמז תכג 5)

(היה רגיל בגט ש"מ [שכיב מרע] לגרש לגמרי בלא שום תנאי 1190-1260 **ורבינו יחיאל מפרי"ש**)
לאפוקי נפשיה מכל ספיקות וגמגום והיה מזקימם לקבל חרם תקנת הקהלות לישא זה את זה מיד *כשיעמוד או לקיים ולהבטיח במשכונות לישא זה את זה לשון רבינו פרץ ברבי אליהו.

1555-1632. מהרש"א [חדושי הלכות] מסכת גיטין דף צ עמוד ב (רב שמואל עדעלס 6

למען ידעו הדורות להבין ולהורות. בגט שכ"מ שנותנין בדורות הללו בסתם בלי שום תנאי ע"פ תיקון הר"י מפרי"ש. הנה אחרי אשר זכיתי בעזה"י ללמוד מסכת גיטין אמרתי כי יסודו הוא בעצמו מה שפירש ר"ת בתוספות בפרק מי שאחזו אהיה דכל היוצא למלחמת בית דוד כו' ולכך היתה בת שבע מותרת לדוד שהיו נותנין גט גמור בלי שום תנאי ובצנעה וכשחוזר מן המלחמה היה כונסה והיתה בת שבע פנויה גמורה כו' ולפי שגרשה בצנעה כו' ע"ש ובפרק הזהב בתוס' מפורש יותר בזה שהיו עושין בצנעה כדי שלא יהא רבים קופצים לישאנה ומהשתא הוא בעצמו תיקון של הר"י מפרי"ש בגט שכ"מ שאנו נותנין בלי שום תנאי אלא לפי שלא עושין כן בצנעה בשכ"מ היו קופצים רבים לישאנה תיקון הוא שיהו עושין שדוכין מחדש בקנס וחרם לכונסה כשיעמוד מחולי וזה נראה לי ברור הגם כי כבר כתבת כי הדברים כמשמען וכפשטן בתקנת ר"י מפרי"ש דהוה גט גמור כמ"ש כבר בראיות והוכחות מ"מ אמרתי להעלות על הספר דבר שנתחדש לי בזה.

. ערוך השולחן אבן העזר סימן קמז סעיף יא 7

והנה לדינא וודאי מחמירין כדברי הר"י בתשו' שאין להזכיר שום תנאי בגט ואפילו בע"פ אסור להזכיר שום תנאי קודם כתיבת הגט כדברי הרמב"ם והש"ע ואם הזכיר הוה ספק גירושין ואם הוא ירט לדרכו ומוכרח לילך קודם כתיבת הגט ורוצה לצוות לכתוב גט ולמוסרו לשליח על תנאי אז יצוה שיכתובו ויתנו ליד השליח ולא יזכיר שום תנאי לא לפני הסופר ולא לפני עדי חתימה אך אח"כ יאמר להשליח בפני עדים אחרים אותו גט שצויתי ליתן לידך תמסרנו לאשתי ע"מ כך וכך והסופר וע"כ לא ידעו מזה כלל [ב"ש סק"א בשם הר"י אבן לב] ויש מגמגמים בזה דסוף סוף הרי הזכיר התנאי קודם כתיבת הגט ולכן כתבו שגם להשליח ימסור בסתם ויאמר לו עשה כמו שתרצה או תמסרנו לה בלא שום תנאי או בתנאי רק מקודם יגלה דעתו להשליח שרצונו על תנאי כך וכך וממילא דכשבעת שימסרנו להשליח אף שיתן לו רשות לעשות כמו שירצה מסתמא יעשה השליח כרצונו [כנה"ג] והנה יש עוד דרכים בזה אך באמת יש להתרחק מכל תנאי בגט וכן המנהג פשוט אצלינו שלא ליתן גט על תנאי אם לא בשכ"מ כשהוא כהן כמ"ש בס"י קמ"ה כי בתנאי קרוב הדבר לבא לידי כשלון ולא שמעתי מעולם ליתן גט על תנאי וכן יש לנהוג אם לא במקום דחק ועיגון דלא סגי בלא"ה.

1847-1910. שו"ת דברי מלכיאל חלק ד סימן קנו (רב מלכיאל טננבוים 8

באשר כעת הוא שעת מלחמה. והרבה מאחב"י יוצאים פתאום למלחמה. וחפצים לגרש נשותיהם כדי שלא ישארו עגונות ח"ו. או שלא יצטרכו נשותיהם לחלוץ. ובכ"ז חפצים שכאשר ישובו לשלום מהמלחמה ידורו עם נשותיהם כבתחילה. וגם כי יש בהם כהנים. ואם יגרשום. לא יוכלו אח"כ לשוב לקחתם. והעירוני איזה רבנים לבאר איך להתנהג בזה. כי באשר הם נחפזים לדרכם אין להרב המסדר פנאי לעיין בזה. וגם כי יזדמן לעשות הרבה גיטין ביום אחד ויזדמן מזה מכשול ח"ו. כי מרוב הטרדה יארע להסופר

טעות. וגם הרב המסדר אין לו פנאי לברר בכל גט איך לכתוב את שמות המתגרשים. ולדקדק בכתובת הגט ואותיותיו. ואמרתי לרשום בקוצר את הנלע"ד. בזה. והנה בחיבורי שו"ת דב"מ ח"א סי' פ"ח פ"ט בארתי בע"ה איך למנות סופר ועדים ושליח לגרש אשתו כשהוא ברחוק מקום. אך באשר לא נזכר שם יתר הפרטים הדרושים כעת. לזאת רשמתי בקוצר הנוגע לכל הפרטים הנ"ל.

כשהולך לעבודת הצבא ויש לו פנאי לבוא לב"ד על שעה חדא. אזי יצוה לפני ב"ד להסופר. אתה פב"ב כתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ עד שיוכשר לדעת הרב המסדרו. ולהעדים יאמר. אתם פב"ב ופב"ב חתומו על הגט שיכתוב פב"פ לגרש בו את אשתי פב"פ עד שיוכשר לדעת הרב המסדרו. ולשליח יאמר אני ממנה אותך פב"פ לשליח לתת לאשתי פב"פ את הגט שיכתוב פב"פ. ואני מקבל עלי בחרם ובשבועה התורה שלא לבטל את הגט ולא את השליחות. **ואם אין לו פנאי לבוא לפני ב"ד.** יוכל לומר בפני עדים כשרים את כל זה אם הוא יודע שם הסופר והעדים הכשרים הראויים לחתום על גט. והנה באופן זה אפשר שיבוא מכשול. כי לפעמים לא יכוין כראוי בשמות האנשים. או שימנה קרובים זה לזה או להאיש והאשה. וכאשר כבר קרה כזאת בעיר אחת כפי שכתב לי הרב משם. **לכן יותר טוב שיאמר לפני עדים** אני ממנה את כל הנמצאים בעיר הזאת שכל אחד מהם יכתוב גט לגרש בו את אשתי פב"פ. וכל שנים מהם הכשרים לעדות יחתמו את הגט לגרש בו את אשתי. וכל אחד מהם יתן את הגט לאשתי פב"פ. ואם האיש ההולך לעבודה"צ נמצא בכפר. יאמר לפני עדים כשרים אני ממנה את כל הנמצאים בעיר פלונית שכל אחד מהם וכו' כנ"ל. **וכשהוא אומר שם אשתו ואביה יוכל לומר כפי שהוא קורא אותה ואת אביה תדיר. ובכ"ז יכתבו בגט כפי הדרוש ע"פ דין. ואין להקפיד בזה** ויותר נכון בכגון זה שלא לכתוב כלל שם אבי האשה. כי ע"פ רוב אינו יודע בבירור את שמו כפי הדרוש לכתוב בגט ויבוא לידי פסול.

ובאופן כזה יוכל לכתוב הגט אח"כ במתינות ובישוב הדעת כראוי. ואם יש להם בנים א"צ למהר לתת הגט לה. כי יוכלו לתתו לה אחר כלות המלחמה אם יראו שלא שב האיש בזה מהמלחמה. אכן נראה שיותר נכון לכתבו ולחתמו מקודם. כי בהמשך זמן גדול אפשר שיארע איזה סיבה לאחד מן האנשים השייכים לגט זה שלא יוכל לכתבו או לחתמו. וגם כי אפשר ישכחו העדים את הדבר במשך הזמן. אבל כשיהי' מוכן הגט וההרשאה. אז יוכלו למוסרו אח"כ כנ"ל. ובהגט יכתבו את הזמן של היום שיכתבו את הגט ולא יכתבו בו מקום עמידת האיש. ולא מקום עמידת האשה...

ואם כבר הלך למלחמה והוא במקום רחוק. ואין שם ב"ד שיעשה שם לפניו כראוי. אזי יוכלו לשלוח לו ע"י פאסט מכתב שיכתבו בו כל האמור למעלה שממנה את פב"פ שיכתוב וכו' ופב"פ ופב"פ שיחתמו ופב"פ לשליח וכו' ככל הלשון המבואר למעלה. ויוסיפו בהכתב את לשון זה. גם אני מצוה את כל אחד שיראה כתבי זה שישלחהו ע"י פאסט למי שירצה כדי שהלז יודיע להאנשים הנזכרים שקיימו את שליחותי בכתובת ונתינת גט לאשתי פב"פ. **ואת כ"ז אמרתי בפי בפירוש לפני עדים.** ויניחו מקום שיכתוב שם את הזמן והמקום ויחתום את שמו עליו. ויודיעוהו שיוכל לכתוב הזמן כפי מנין העכו"ם אם אינם יודעים שם איזה יום בחודש הוא לפי מניניו. כי אפשר שיארע כן בשדה המלחמה. וכן לחתום יוכל בכל כתב שהוא יכול. ואם הבעל אינו מבין בלה"ק. יכתבו כל הכתב בשפת זארגאן. ואף בלשון אחר. ואחר חתימתו. יכתבו. בפנינו הח"מ אמר פב"פ בפיו את כל המבואר למעלה בנייר זה. וגם חתם א"ע בחתימת ידי ממש על כל הנ"ל. ולראי' בעה"ח וכו'. וצריך להודיעם שיחתמו ע"ז שלשה שאינם קרובים זה לזה ולא להמגרש ולא למתגרשת ואת הקיום יוכלו לכתוב ג"כ בלשון זארגאן. כי אפשר שלא ימצאון שם אנשים המבינים בלה"ק. ואם ידוע שאין האיש יכול לחתום שמו. אזי ישלחו לשם הנוסח שהזכרנו שצריך להגיד בלשון זארגאן כנ"ל. וישלחו כתב כלשון ההרשאה שכתבתי למעלה ויכתבו בפנינו ח"מ. ויחתמו ע"ז שלשה אנשים שאינם קרובים להתגרשים ולא זה לזה.

. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף עב עמוד 9א

תניא כוותיה דרב אשי: כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו ונתנו לה - הרי הגט בטל, עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו; ישמעו - לאפוקי ממ"ד: מודה רבי יוסי באומר אמרו; קולו - לאפוקי מדרב כהנא אמר רב.

רש"י מסכת גיטין דף עב עמוד א ד"ה לאפוקי מדרב 10

לאפוקי מדרב כהנא - דאמר לעיל (גיטין דף עא) חרש שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות גיטין סימן קכ סעיף ה 11

אפילו כתב בכתב ידו לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו, לא יכתבו ולא יחתמו עד שישמעו מפיו, בין שהוא פקח ובין שנשתתק, בין שמדבר ואינו שומע בין שאינו שומע ולא מדבר. ויש מכשירין במי שנשתתק לכתוב ולחתום על פי כתב ידו שיכתוב לסופר: כתוב, ולעדים: חתומו, והוא שתהא דעתו מיושבת עליו.

גט פשוט אבן העזר סימן קכ סעיף לא 12

זו היא סברת הרמב"ם ז"ל פרק ב' ה' ט"ז. ודוקא במי שנשתתק מכשיר כתב ידו לאפוקי חרש גמור שאינו שומע ואינו מדבר לדברי הכל גם לאפוקי מדבר ואינו שומע לדעת הרמב"ם כמו שכתבתי בס"ק כ"ט. אבל בפקח גמור לדעת הרמב"ם דמכשיר כתב ידו בנשתתק, כל שכן שכותבין על ידי כתב ידו דפקח או 1290- על ידי הרכנת ראשו דכל שמגלה לנו כונתו ישמעו קולו מיקרי. אך מדברי רבינו ירוחם ז"ל (יראה דלא שרינן לכתוב על ידי הרכנה או על ידי כתב ידו אלא בנשתתק דאי אפשר בענין 1350 אחר, אבל בפקח שיכול לדבר לא הכשירו לכתוב על ידי כתב ידו והוא הדין דעל ידי הרכנת ראשו אין כותבין כיון דאפשר. וכבר נתבאר בס"ק כ"ו וכ"ז דיש סוברים דכתב ידו גרע מהרכנה דהיא מעשה בגופו, ויש סוברים דכתב ידו והרכנה כי הדדי נינהו ולכתחלה ודאי יש לחוש לכל הסברות להחמיר. אך בשעת הדחק ובמקום עיגון יש לסמוך אמקילין בנשתתק ובפקח לכתוב על פי כתב ידו או על פי הרכנתו ועיין מ"ש ס"ק כח.

רמב"ם הלכות גירושין פרק ב הלכה טז 13

מי שנשתתק והרי דעתו נכונה ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים בסירוגין אם אמר על לאו לאו ועל הין הין הרי אלו יכתבו ויתנו, וצריכין לבדקו יפה יפה שמא נטרפה דעתו, וכן אם כתב בידו כתבו ותנו גט לאשתי הרי אלו כותבין ונותנין לה אם היתה דעתו מיושבת עליו, שאין דין מי שנשתתק כדין החרש.

בית יוסף אבן העזר סימן קכ 14

ולכאורה נראה דלדעת הרמב"ם דמכשיר לכתוב גט על ידי כתב ידו דמי שנשתתק כל שכן על ידי כתב ידו של פיקח אבל מצאתי לרבינו ירוחם שכתב בחלק ג' (נכ"ד רט ע"א) וזה לשונו כתב רבינו תם כי כתוב בתוספתא (פ"ב דגיטין ה"י) כי פיקח אף על פי שכתב בכתב ידו וכו' ויש מפרשים כי די בכתיבה ודקדקו מאותה שכתבתי למעלה מסוגיית הגמרא וכבר כתבתי בדין חרש מי שנשתתק ושומע כי די בכתב ידו ודוקא בחרש אבל בפיקח לא וכן כתבו בירושלמי (גיטין פ"ז ה"א) כמו שבחרש שאינו מדבר ואינו שומע אינו מועיל כתב ידו כמו כן בפיקח וכן נראה עיקר עד כאן לשונו. ומשמע שטעמו משום דלא שרו לכתוב על ידי כתב ידו אלא בנשתתק דאי אפשר בענין אחר אבל בפיקח שיכול לדבר לא הכשירו לכתוב על ידי כתב ידו והוא הדין דעל ידי הרכנת ראשו נמי אין כותבין וכל דכן הוא דבעינן שישמעו קולו דוקא כיון דאפשר. ומכל מקום לא נראה לי שיהיה זה דעת הרמב"ם דאם כן הוה ליה לפרושי אלא ודאי לדעתו דמכשיר לכתוב על ידי כתב ידו דנשתתק כל שכן שכותבין על ידי כתב ידו דפיקח או על ידי הרכנת

ראשו דכל שמגלה לנו כוונתו ישמעו קולו מיקרי ומאי דאמרינן (עב.) קולו לאפוקי מדרב כהנא היינו משום דכל שהוא חרש גמור אף על פי שעשה מעשה פיקח הרי הוא כשוטה לכל דבריו ואין בכתב ידו ולא בהרכנתו קול של דעת אלא קול כסיל אבל כל שהוא בן דעת כתב ידו או הרכנתו היינו קולו כל זה שכתבתי הוא על דעת הרמב"ם והעיטור: אבל דעת הפוסקים זולתם לומר דאף על גב דמשמעתי לא משמע דממעטינן לכתוב על ידי כתב ידו אלא חרש דכיון דלאו בר דעת הוא אין סומכין על כתיבת ידו להחשיבו בן דעת אבל פיקח שכתב בכתב ידו כותבין ונותנין גט לאשתו דקולו לאו דוקא דהא איכא הרכנת הראש מכל מקום בתוספתא פרק ב' (ה"י) גרסינן כתב סופר לשמה וחתמו העדים לשמה אף על פי שכתבוהו וחתמוהו לו ונתנו לה הרי גט פסול עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו ואף על פי שכתבוהו וחתמוהו לו וחזר ונתנו לה הרי גט פסול עד שישמעו את קולו ממש. והתם לא משתעי בחרש ועל פי תוספתא זו הסכימה דעתם לפסול גט הנכתב על ידי פיקח גמור וכל שכן דמדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר.

פתחי תשובה אבן העזר סימן קכ"ט יח"ט

במי שנשתתק. עבה"ט מ"ש והרד"ך והר"מ מטארני כתבו במקום עיגון יש לסמוך כו' וע' בתשו' הגאון מהרי"מ מבריסק סי' ל"ב העלה ג"כ הלכה למעשה להקל במקום עיגון גדול בדבר אשה אחת מבריסק שבעלה נסע למרחקים וע"פ רוב השתדלות השיגו מכתבים מהרב דק"ק מעץ שבעלה הוא שם ובלתי אפשר לסדר שם גט זולת שיכתוב בכ"י לבריסק לסופר ולעדים שיכתבו גט ויחתמו ויתנו לאשתו. והאריך בזה דבמקום עיגון גדול יש לסמוך אדברי המקילים בכת"י גם בפיקח ועיקר יסודו על דברי הג"פ שהסכים הלכה למעשה שבמקום דוחק ועיגון שלא יהיה לה ח"ו תקנה כל ימיה יש לסמוך ע"ד המקילין והביא הרבה מהראשונים ז"ל אשר לא הובאו בב"י שמקילין בזה. ועוד המציא תקנה שכתב להרב ממעץ שטרם שיכתוב הבעל בכ"י יאמר בע"פ שממנה את הסופר פלוני ועדין פ' ופ' לכתוב ולחתום עבורו ובזה יש לנו סעד לסמוך ע"ד הרא"ה והר"ן ס"פ האומר היכא דממנה שליח שלא בפניו דמועיל ואין זה אומר אמרו ואף שהב"י כ' שלא אמרו רק להלכה ולא למעשה (וכ"כ הרד"ך עח"מ ס"ק י"ב) הנה מצאנו גדול האחרונים הרש"ל ביש"ש גיטין כ' בפשיטות שיש לסמוך ע"ד הרא"ה והר"ן הלכה למעשה. וגם בענין אומר אמרו גופא דעת הרש"ל שם דבמקום עיגון יש להקל (וזוהו ע"פ דברי התוס' גיטין דף ס"ז סוד"ה מתניתין שכתבו א"נ זמנין דתעשה כן אפי' לכתחילה כגון בשעת הדחק) וכמה ראשונים מקילין ג"כ בזה כמו שהאריך בתשו' בית אפרים אה"ע סי' ק"ו וכ' שם שיש ת"י תשובת הגאון מג"ש שמיקל ג"כ במקום עיגון. ומכ"ש בנ"ד שממנה השליחות בעל פה שלא בפניו שלדעת הרא"ה והר"ן לא הוי זה כאומר אמרו והגם שהרב בעל בית אפרים סיים שמ"מ לא מלאו לבו להקל כיון שדעת הש"ע וגדולי אחרונים להחמיר בזה ולדעת כמה ראשונים יש כאן פסול דאורייתא הנה בנ"ד שיש עוד צד להקל דעת המקילין היכא שמצוה בכתב ידו דאיש פלוני יהיה סופר שלו ופ' ופ' יהיו עדי חתימה דהרבה מקילין בזה בצירוף שניהם נוכל לסמוך לעשות מעשה להקל במקום עיגון כי זולת זה לא יהיה לה תקנה לעולם ע"ש באורך (ועיין בס' בית מאיר מזה) ולמעשה צ"ע רב בקיבוץ חכמים.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן קיא"ט

אופן סידור גט היוצא למלחמה.

אח"פ תשכ"ז

מתחלה מאחר שהבעל והאשה נמצאים כאן קודם שילך למלחמה, ממש בשעה האחרונה שלא יתייחד עמה עד שילך מביתו, ימנה סופר ועדים ויגרשנה לפני הב"ד בעצמו. ויאמר להסופר אני ממנה אותך הסופר פב"פ אשר תכתוב גט לשמי פב"פ לגרש בו את אשתי פב"פ וכתוב גט אחד ואפילו הרבה גיטין כולם לשמי ולשמה ולשם גירושין עד שיהיה אחד כשר בכתיבה ובחתימה ובקבלת אשתי, ואף כשיופסל הגט בפשיעתי דהוא כשיתבטל מעשה הגירושין ואבטל את הגט ואף אם יהיה רק פסול דרבנן ואף רק

חשש בעלמא ויאמרו הב"ד שצריך לכתוב גט אחר תהא ממונה ממני לכתוב גט אחר, ואף אם יזדמן זה כמה פעמים שגם הגט השני יתבטל אף ע"י פשיעתי ואף הגט השלישי עד מאה גיטין תהא ממונה ממני לכתוב גט מחדש. עד כלות המלחמה. וכן יאמר להעדים בפני הב"ד ככל הנ"ל.

ואח"כ יאמר לפני הב"ד, גם אני ממנה את כל מי שיראו את חתימתי, שאחרי שיתבטל הגט לדעת הב"ד ויצריכו לכתוב גט אחר והסופר והעדים הנ"ל לא יהיו בעיר, שאחד מהן יהיה סופר ושנים מהם יהיו עדים לחתום על הגט עד כלות המלחמה. ולא יזכיר שום תנאי להסופר והעדים כדאיתא ר"ס קמ"ז.

ואח"כ יתן הגט בעצמו להאשה לפני הב"ד בתנאי דמעכשיו ויאמר ה"ז גיטך מהיום אם לא אפגש עמך באיזה מקום מכאן עד כלות שנה אחר המלחמה ואם אפגש עמך באיזה מקום לא תהיי מגורשת וגם הגט עצמו יתבטל מלהתחשב גט כלל שלא אוכל שוב לגרש בו ותהיי נאמנת לומר שלא נפגשנו בשום מקום.

ואח"כ ימנה שליח להולכה ולנתינה ליד האשה לפני הב"ד על הגיטין האחרים שיכתוב סופר מי שיהיה ויחתמו עדים מי שיהיו כשיצריכו הב"ד אחר שיתבטל גט הראשון וכן גט השני עד מאה גיטין ועדיין תהיה המלחמה שאתה פב"פ תהיה שלוחי להוליך וליתן אותם הגיטין להאשה בכל מקום שתמצאנה, וגם יאמר לפני הב"ד גם אני ממנה את כל מי שיראה חתימתי שאחרי שיתבטל הגט לדעת הב"ד ושליח הנ"ל לא יהיה בעיר, שיהיה שלוחי להוליך וליתן אותם הגיטין להאשה בכ"מ שימצאנה. ואת השליח יצוה שיתן להאשה ג"כ על תנאי דמעכשיו כדלעיל. וישבע שלא לבטל את מינוי הסופר והעדים והשליח.

ערוך השולחן אבן העזר סימן קמה סעיף 17ל

תקנה זו שכתבנו נקראת בפוסקים בשם תקנת הר"י מפרי"ש ולדעת התוס' [שבת נ"ו. גיטין ע"ג ב] גם במלחמת בית דוד היו עושין כן שכתבו לנשותיהן גט גמור כדי שאם ימות במלחמה שלא תזקק ליבם אך היו עושין בצנעה שלא יתפרסם ובשובם ממלחמה נשאו זא"ז ומהאי טעמא היתה בת שבת מותרת לדוד דאוריה גירשה [ע' מהרש"א שילהי גיטין בד"ה למען ידעו הדורות] והדבר פשוט שאם אחר שהבריא אין רצון האשה להנשא לו שמשלמת הקנס או מהמשכונות ואין ביכולתו לבטל את הגט אחרי שנתגרשה סתם וקרעו את הגט וזה קרוב לשלש מאות שנה שקם אחד מהגדולים וערער בזה לומר שזה שמתקשרים אח"כ חשוב כאלו התנה שאם לא מתי לא יהא גט ורבו עליו חכמי הדור וביטלו את דבריו וגזרו בגזירה שלא להוציא לעז על זה וצדקו מאד בזה ועיקר טעמו של אותו גדול הוא מפני האומדנא שבוודאי אלו ידע שלא תתרצה לחזור אליו לא היה מגרשה וכבר בארנו בס' מ"ב דבגיטין וקדושין לא אזלין בתר אומדנא ומטעם זה קיי"ל דגילוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ולכן אין בגיטין דיני אסמכתא והטעם דגיטין וקדושין דעיקר קיומם הוא רק ע"י עדים ובינו לבינה לא מהני הולכין רק אחר המעשה ודיבור פה ולא אחרי מחשבות שבלב שזהו עיקר טעם אומדנא ואסמכתא משא"כ ד"מ לא איברו סהדי אלא לשיקרא [...ומאד תמיהני על הגאון בעל משכנות יעקב ס' ל"ד שערב לבו לחזק דברי המהר"ם לובלין נגד כל גדולי הדור וכל דבריו לפי מ"ש נדחו מכל וכל וכ"כ הב"ש סקט"ז והב"ח ס' קמ"ח וח"ו לחלוק בזה ודו"ק].

1871-1937. שו"ת מנחת אלעזר חלק ג סימן סח (רב חיים אלעזר שפירא 18

הגיענו במועדו העלים הנדפסים ולאשר עוררני בשניות מד"ס במכתבו וביקש להשיב מידי אם אין לי שום חשש להקשות ולפרק בדבר הזה אמרתי להשיב בקצרה עכ"פ. ע"ד מה שנתעורר לתקן תקנה ועצה לעגונות בנות ישראל. עבור היוצאים למלחמה שיגידו לפני ב' עדים וסופר בזה הלשון אני פב"פ מצוה אתכם שכתבו ותתנו גט לאשתי פב"פ והעדים יכתבו זאת לזכרון עדות ויהי מונח בב"ד והי' כאשר יעזור הש"י ותשקוט המלחמה ובאם לא יוכלו לברר אז ח"ו ממיתת הנעדרים ר"ל אז העדים והסופר יכתבו ויחתמו גט לאשת הנעדר ואז מותרת להנשא בתורת ממ"נ או ע"י מיתה או ע"י גט אך במקום חשש זיקת יבום וכו'.

הנה תקנה זו כבר הדפיסו הרבנים הג' וכו' במדינתנו ג"כ וגם הם הניחו מקום לפרק ולהתגדר ואבא רק על דברי כהד"ג עם הגאונים נ"י שהסכימו עמו. **תמהני שלא העירו בחשש שיש עפ"י המבואר באה"ע (סי' קכ"א) דצריך להיות שפוי בדעתו בשעת הכתיבה ונתינה...** אך הלא יש לחוש על זמן הכתיבה ג"כ (שיכתבו אחר המלחמה) שבזה מפורש בטור דמדאורייתא בטל הגט אם לא הי' שפוי בדעתו בשעת הכתיבה וכן פסק בש"ג. ואם יש ספק כגון דלא בדקוהו בחוליו כתב מרן הב"י שם דאפשר יש להקל בדיעבד אם לא בדקו השכ"מ בעת כתיבה ונתינה ועיי"ש בד"מ דחולק עליו וגם בדיעבד פוסל בלא בדקוהו וכן בב"ש שם חולק ג"כ על הב"י והעלה כיון דלדעת הטור בטל הגט מדאורייתא אם לא הי' שפוי בדעתו משעת כתיבה ע"כ אין להקל גם בדיעבד...

והנה ע"ד הנתינה אם לא הי' שפוי בדעתו בעת הנתינה כל בבית שמואל (שם ס"ק ה') די"ל דגם הטור מודה דלא הוי רק מדרבנן [עיין בהמשך התשובה שרע"א חולק] וא"כ הי' מקום לומר ספיקא דרבנן לקולא... **ויש לומר דהוי ספק ספיקא** ספק אם נפצע ואת"ל נפצע שמא לא הי' אז חולה כ"כ שיהי' דייקא אז בשעת הכתיבה ונתינה חולה כ"כ ובס"ס דרבנן גם באיתחזק איסורא כבר העלו דיש להקל משום דספק א' מגרע החזקה ונשאר ספק א' דרבנן לקולא. **וגם י"ל ס"ס באופן כזה** ספק מת וא"כ הרי היא מותרת ואת"ל חי הרי יש עוד ספק שמא הי' שפוי בדעתו בשעת הנתינה... **והנה בש"ס גיטין** (כ"ח ע"א) המביא גט ממדה"י והניחו זקן או חולה דנותן לה בחזקת שהוא קיים משמע דלא חיישינן שמא ביני לביני הורע מצבו עכ"פ עד שאינו שפוי בדעתו בשעת הנתינה ובע"כ דדנין ואוקמי' אחזקת חי גם במצבו בחליו דכמו שהניחו בחליו שהי' שפוי בדעתו שגם להלאה הוא כן בשעת נתינת הגט. ועיי' בשו"ת שבט סופר (חיו"ד סי' ל') מ"ש בשם דודו הגאון מו"ה שמעון סופר ז"ל מקראקא ליישב דברי אביו הגאון חת"ס ז"ל (בחיו"ד סי' כ"ט) וכל ג"כ דזהו הרבותא דחזקת חי דנותן לה בחזקת שהוא קיים היינו שפוי בדעתו ולא חיישינן שמא בנתיים הורע מצבו ונטרפה דעתו כנז' עכ"פ בנידון דידן שהלך מאתנו בריא ולא חולה בודאי יש לדון עליו חזקת חי ובריא. ויצאו דברינו בהיתרא בעה"י הנלע"ד כתבתי.

ועכ"פ בודאי יזהרו אי"ה אחרי כלות המלחמה טרם כתיבת ונתינת הגט בכלות המלחמה לדרוש ולשאול בבית הפקודות המוכן לזה אם לא נמצא עוד איש כזה מונח בבית החולים של החיל ואם ישיבו שלא נמצא אצלם הגם שיש לחוש שמא הוא מונח בחליו בבית יחיד או בין חיל מדינת השונא מונח שם חולה במדינתם וכשיתנו הגט אז לא הי' שפוי בדעתו כנ"ל **אך זהו מיעוטא דמיעוטא דלא שכיח וכולי האי אפשר א"צ לחוש במקום ס"ס כנ"ל** אך כל מה דאפשר לתקוני ולברורי לשאול בבית הפקודות בודאי צריכין לישאל. **אך ראוי לחוש להמתין אחרי המלחמה י"ב חודש וכעין מה דפסקין (בש"ע אהע"ז סי' י"ז סעי' ל"ד) באבד זכרו ונשתכח שמו דאם נשאת לא תצא** וכמו שהביאו זה בספרי התשו' ופוסקים לסניף גדול הגם כי בכאן שאנו חשים רק שהי' חולה אז וגם עתה הוא חולה ומפני זה יש חשש על הגט שנותנים כנז' מ"מ גם זה פשוט שכמעט אינו במציאות שיהי' עוד חולה ומטורף מחמת מכתו עד עבור זמן רב שנה תמימה בעת כתיבת ונתינת הגט כמובן. ע"כ גם לזה מהני הי"ב חודש.

וע"ד גט על תנאי כבר ראינו וכו' ובודאי לא נחתינן לזה מכמה טעמים וכמו שכתבתם ועיי' במהר"ם שיף בסוף מס' גיטין (בד"ה למען ידעו הדורות להבין ולהורות וכו') שכל מקור לזה למה שנוהגים כהר"י מפאריש שלא ליתן גט שכ"מ על תנאי כלל רק בהחלט ויש מקור לזה עוד ממלחמת בית דוד כמ"ש התוס' ועיי' בשו"ת מהר"ם לובלין (סי' קכ"ו) ואיך נרהיב עוז בנפשנו לעשות כזה אנן דיתמי דיתמי בדורותינו לתת גט על תנאי והגם כי בכהן כל הרמ"א (בסי' קמ"ה סעי' ט') שיש לגרש בתנאי הנה ב"ה לא בא עוד לפנינו עובדא כזה בכהן. וה' יצילנו ויעזרנו גם להלאה ובכל עניינינו לטובה. וחיים ושוכט"ס.

(1916-2006) שו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן צ (רב אליעזר יהודה וולדנברג 19)

עובדא הוה בצעיר (ת"ח) אחד שבא לפנינו בתקופה שלפני מלחמת ששת הימים וביקש מאתנו, דהיות ומתכונן ביום מן הימים הקרובים לצאת לפעולה סודית בשטח האויב, ואינו יודע באיזה יום יקח עליו

המשימה, לכן ברצונו לקיים הדין של כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו, והודיע במפורש שלאחר שימנה כדין לכתובת הג"פ יחזור כעת לביתו, זו אשתו, ואינו רוצה אפילו שאשתו ומשפחתו ידעו מזה כדי שלא להכניסם במתח נפשי, וביקש לסדר זאת מיד כי אינו יודע אם לפני צאתו לפעולה יוכל להופיע לסדר כזאת.

סדרנו כדמו"י כדת משה וישראל ומינה בפנינו את פב"פ הסופר שיכתוב עבורו ג"פ ופב"פ העדים שיחתמו על הג"פ ופב"פ שליח שימסור הג"פ לאשתו, והתנה שכל זה יעשו כעבור שנה מיום צאתו לפעולה בשטח האויב ולא יחזור לביתו ולא יקבלו שום ידיעה מהיותו בחיים, וחתם בפנינו על המינוי על נוסחת - הרשאה שסידרנו לו, ואשרנוה וקיימנוה כדבעי.

(א) עמדה לפנינו השאלה אם יועיל דבר זה בהיות ולאחר מיכן הוא חוזר לביתו וחי את חייו הרגילים עם אשתו, מבלי שאפילו תדע מהנעשה לפנינו, הא יש לחוש לשמא פייס וביטל הגט.

אולם הסתמכנו על המובא בכנסת הגדולה באה"ע סי' קמ"ח הגה"ט אות ג'. (וכן בבאה"ט באה"ע שם סק"ב) בשם הרא"ם דאין לחוש לכך בכל כי האי גוונא שהגט עוד לא נכתב, דמביא שם מעשה בראובן שהיה רוצה ללכת למדינת הים ואמר לסופר שיכתוב לו גט לאשתו לאחר ג' שנים מהיום אם לא יבוא במקום שאשתו שם, ואמר ללוי ויהודה שיחתמו בו ויתנוהו לאשתו, וכשיצא ללכת מהלך יום או יומים נמצאו שם מונעים ומנעוהו מלעבור, וחזר לביתו, ואחר ימים יצא והלך לדרכו. ופסק הרא"ם דאין חוששין שמא פייס ובטל הגט ואין חוששין לגט ישן, ובהגיע הזמן ולא בא כותבין וחותרין ונותנין לה ע"ש, ומובן דהיינו טעמא דלא חשש הרא"ם לכך מפני שהגט הא עתה עדנה לא נכתב כלל, וא"כ ה"ה גם בנידונו שהוא ג"כ בכזאת.

(ב) והנה ראיתי בקונטרס מש"ב הגאון הגר"י אברמסקי שליט"א הנדפס בשנת ת"ש, דשדי נרגא על פסק הרא"ם האמור, וכותב וז"ל: יש לתמוה על פסקי הרא"ם וכנה"ג מהא שכתב הרמב"ם בה' גירושין (פ"ט הכ"ה): נתייחד עמה אחר שאמר להם לכתוב ולחתום וליתן לה הרי אלו לא יכתבו. וקל וחומר הדברים אם הגט שניתן לה לידה כשנתייחד עמה נפסל הגט שמא בעל, קל וחומר לזה שלא נכתב, ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתייחד עמה אינו גט הרי מדבריו משמע שאינו גט מן התורה (והראב"ד לא השיגו בכך), ואפילו הרמב"ן בחדושין בפרק כל הגט (ד' כ"ו) שחולק על הרמב"ם הטיל ספק בדבר זה ומסיק שבנתייחד עם אשתו אחר שאמר לכתוב ולחתום ולתתו לה הרי אלו לא יכתבו, ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתייחד עמה הרי היא ספק מגורשת, עיין אה"ע סוף סי' קמ"ט עכ"ל.

והגר"י אברמסקי שם כותב לתרץ ולהעמיד שיתכן אפ"ה לסדר בכזאת לאיש היוצא לצבא וחוזר הביתה לחופשות, משום דיש לומר כיון שכל עיקרו אשר הוא בא השתא לצוות על כתיבת הגט ונתינתו אינו אלא כדי שלא תעגן אשתו אחרי תום המלחמה, ממילא מובן שכל זמן שהוא זקוק לצאת שנית בצבא אינו מבטל את פקודתו על סידור הגט ונתינתו ליד האשה אחר הזמן המוגבל, ולא דמי למה שכתוב בגיטין ד' י"ח ע"ב בתוס' בשם ר"ת אבל בהנך דלקמן שהולך משם ואינו אצלה בעיר מסתמא לטובתה נתכון שלא תתעגן וקובע זמן חיישינן שמא יבוא מתוך כך ויתפייס דשאני התם שהוא הולך מדעתו ובשובו אולי אין עוד בדעתו לצאת, אבל בנידון דידן שהוא תלוי בדעת אחרים וכיון שכל כוונתו בציווי על הגט שלא תתעגן אשתו אחרי המלחמה ויען שבשובו לביתו כשניתן לו חופשה זמנית הוא יודע שעודנו מוכרח לצאת שוב אל המחנה, לכן לא חיישינן בכה"ג לשמא פייס ובטל, ע"כ, יעו"ש.

ולפי"ז יש לפקפק הרבה אם יועיל תירוץ וחילוק זה לכגון נידונו, דהא בנידונו המדובר ששב לביתו עוד לפני צאתו לפעולה, וכשעוד לא ברור מתי שיצא ואם שיצא עוד בכלל, שהדבר היה תלוי לפי המצב הבטחוני שיתפתח וא"כ בכל כגון דא הא שפיר יש מקום לחוש לשמא פייס וחשב לזמן קט שלא יצא עוד לפעולה, ובפרט שהרושם שנתקבל היה שבכלל אין עליו פקודה לצאת לפעולה שחשב ותלוי היה כל הדבר בדעתו ובנדבת לבו.

ואזכיר גם זאת, דהמהרי"ט צהלון בתשובתו שם דן במיוחד מגם זאת מה שבנידונו שהשביע אותו בשבועה חמורה ובנידוי שלא יבטל השליחות, ולכן ליכא למיחש לשמא ביטל דלא חיישינן לאחזוקי אינשי ברשיעי יעו"ש, ובנידונו ג"כ היה בכזאת שקיבל עליו בחרם ובשבועת התורה על דעת ב"ד החתום מטה שלא לבטל את הגט ולא את השליחות. ולא עוד אלא שבשטר - ההרשאה, וכן בע"פ מסר הודאה מפורשת בלב גמור ומוחלט שגם בשובו לאשתו והתייחדותו עמה בחיי אישות כדרך בעל ואשתו לא תבטל בשום אופן השליחות הנ"ל, וכן אשתו תהא נאמנת כמאה עדים שלא ביטל את השליחות הנ"ל, וקיבל עליו בחרם ובשבועת התורה שלא לבטל את השליחות וכו"ז. וא"כ יש מקום לומר שבכה"ג אליבא דכו"ע אין חשש לשמא פייס.

למעשה. לא הוצרכנו בנידונו לבצע את הדבר, והבעל ב"ה חי עם אשתו לאיו"ש.

1888-1959. שו"ת היכל יצחק אבן העזר ב סימן מ (רב יצחק אייזיק הלוי הרצוג 20

והנה לסדר גט לכל אחד היוצא למלחמה זהו מן הנמנע בשעה שבא להפרד, וא"א מהבחינה המעשית אלא סידור הרשאה, וגם בה יש לדון הרבה, אך כאן אנו נתקלים בקושי שהבעל בא לחופש, ואם הגט עדיין לא נעשה יש חשש של ביטול, כשחזר, הבה ונדון בחשש זה. הנה פסק הרמב"ם ז"ל שאם אמר לעדים לכתוב כנ"ל, ונתיחד עם האשה, ואח"כ כתבו העדים הגט ומסרו לה הוא בטל. וכבר נחלקו עליו הרמב"ן וכו' ואומרים שזה רק ספק מגורשת. אך נגד זה, כבר הנחנו שמכיון שנשבע שבועה חמורה וקיבל בחרם שלא לבטל את השליחות, חזקה שלא ביטל כל זמן שלא שמענו ממנו בפירוש. והכל מודים בזה. ועוד נימוק: למה יבטל? חשש זה לא נאמר אלא ברוצה לגרש אשתו מחמת שנהא, אבל זה שרוצה ליתן גט מחמת אהבה, מאין יעלה על הדעת שמשום שחי עמה כדרך איש ואשתו מסתמא ביטל את הגט.

. שו"ת היכל יצחק אבן העזר ב סימן מא 21

הרשאה לגט ליוצאי מלחמה. הננו מפרסמים בזה נוסח ההרשאה לחיילים בצבא הגנה ישראל. הרשאה לגט אני הח"מ... בן... למשפחת... מעיר... חייל בצבאות ישראל מס'... היוצא למלחמה. הריני ממנה מעכשיו את כל היהודים יושבי הערים ירושלים, ת"א, חיפה, בגבולותיהן העירוניים ביום הקמת מדינת ישראל שכל אחד מהם יכתוב גט לאשתו... בת... נולדה למשפחת... ושכל שנים מהם הכשרים לעדות יחתמו על הגט ושכל אחד מהם הכשר להולכה יתן את הגט לאשתי הנזכרת ויכתוב ויחתמו ויתן אפילו עד מאה גיטין עד שיוכשר אחד מהם בכתיבה וחתימה ובנתינה לדעת הרב המסדר את הגט. גט זה יכתוב ויחתם וינתן ע"י הנ"ל רק אחרי שיתברר לרבנים הראשיים לארץ ישראל שיהיו בימים ההם, או לאחד מהם, שנתקבלה הודעה מהשלטונות הצבאיים שאני בכלל האבודים, או שהידיעות ע"ד העדרי מן העולם ח"ו לא תהיינה מספיקות לדעות הנ"ל או לדעת אחד מהם להתיר את אשתי מכבלי העיגון, ורק אחרי עבור לפחות שנה מאותו היום שישוחררו החיילים היהודים השבוים מידי האויב. ובפירוש אני מגיד בלב גמור ומוחלט, שאפילו אם בימים שבינתיים, היינו מהיום הזה דלמטה עד זמן שתבוא הידיעה הרשמית שאני בכלל האבודים או שתבואנה ידיעות על דבר העדרי ח"ו מן העולם כנ"ל, אשוב לאשתי פעם או יותר ואתייחד עמה בחיי אישות כדרך בעל ואשתו לא תבטל בשום אופן השליחות הנ"ל, ואשתי תהא נאמנה כמאה עדים שלא בטלתי את השליחות הנ"ל והנני מקבל עלי בחרם ובשבועת התורה שלא לבטל את השליחות הנ"ל ולא את הגט.

22. KITVU U'TNU – WARTIME GET AUTHORIZATION, CHICAGO RABBINICAL COUNCIL

I _____ son of _____, also known as _____ herewith command Yochanan Dovid ben Yosef, also known as Rabbi Yochanan Nathan in Chicago, to acquire writing materials for me and write a *Get* (a Jewish Document of Divorce) for me to divorce with it my wife,

_____ daughter of _____ also known as _____, and he should write one *Get* or more, up to one hundred *Gittin lishmi* especially for me, *ve-lishma*, especially for her, *u'lsheim geirushin*, and for the purpose of divorce, until one valid *Get* is written and signed and comes into the hand of my wife or her agent's hands. I herewith command Avraham Mordechai ben Yeshaya, also known as Rabbi Alan Abramson, and Aharon Dahn ben Binyamin, also known as Rabbi Aaron Kraft, to sign as witnesses on the *Get* that the above mentioned scribe will write. They should sign one *Get* or more, up to one hundred *Gittin, lishmi*, especially for me, *ve-lishma*, and especially for her, *u'lsheim geirushin*, and for the purpose of divorce, to divorce with it my above mentioned wife. I herewith command the above mentioned Yochanan Dovid ben Yosef, also known as Rabbi Yochanan Nathan, to take the *Get*, or up to one hundred *Gittin*, after it is written and signed, and be my messenger to deliver the *Get* or up to one hundred *Gittin* to my above mentioned wife and give it into her hands or her agent's hands. His hand should be like my hand, his giving like my giving, his mouth like my mouth, and his speech like my speech, and I give him authority to appoint another messenger in his place, and that messenger another messenger, one messenger after another, even up to one hundred messengers, even when there is no necessity for it, even to appoint someone not in his presence, and I grant him permission to deliver the *Get* to another messenger even by mail, until the *Get*, the document of divorce, reaches her hands or her agent's hands, and as soon as the *Get* reaches her hands, or her agent's hands, from his hands or from his messenger's hands, or from his messenger's messenger's hands, even up to one hundred messengers, she shall be divorced by it from me and be permitted to any man. Should any of the above mentioned individuals be unable or unwilling to fulfill the tasks I have appointed them to, I also appoint anyone who will see my signature on this form to act as scribe (*sofeir*) to write the bill of divorce (*Get*) and any two witnesses who see my signature on this form to act as witnesses to the bill of divorce (*Get*) and anyone who sees my signature on this form to act as my agent to deliver the bill of divorce (*Get*) to my above mentioned wife or her agent. My permission is given to the rabbi in charge to make such changes in the writings of the names as he sees fit. This *Get* shall be written and delivered only when it is determined by any single member of the Beth Din of the Chicago Rabbinical Council that I am unlikely to return from military service, and I write this *Get* to release my wife from the chains of *igun*. Under no circumstances shall this *Get* be written within a year of my disappearance. I explicitly state that even if I should return to be with my wife on occasion after this document is signed and we reside together as a couple, I am not nullifying this appointment of an agency to write, sign and deliver the *Get* to my wife. My wife shall be believed as a hundred witnesses that I never nullified this agency. I undertake with all seriousness, even with an oath of the Torah, that I will not nullify the effectiveness of the *Get*, the Jewish Document of Divorce, to divorce my wife, or the power of the above mentioned messenger to deliver it to my wife. And I nullify any kind of statement that I may have made which could hurt the effectiveness of the *Get* to divorce my wife or the effectiveness of the above mentioned messenger to deliver it to my wife.

_____

Date _____

Signature _____

_____

Location _____

Print name _____

The aforementioned was stated orally and signed by the above person in our presence on the _____ day of the week, _____ day of the month of _____, in the year _____.

Name: _____

Name: _____

Name: _____